

F. R. SELSKI:

Begunski prizor.

Dramatična sličica.¹

Osebe: Slovenka; njen sinček; pet slovenskih fantov; štiričlanska begunska družina.

Na levi slovenska hiša, podobna vili, z vhodom. Iznad strehe visi slovenska trobojnica. Pred hišo ograjen vrt, poln bujnih cvetic in lepoticnega drevja. Med cvetičnimi gredicami bele stezice. Na stezici sredi vrta klop ali iz hiše prinesen stol. Ograja ima spredaj vratca. Na desni drevje. V ozadju slovenska pokrajina.

Na stolu na vrtu sedi mlada Slovenka v slovenski narodni noši, zraven nje stoji njen osemletni sinček v beli obleki. Za vrtno ograjo proti ozadju stoji pet slovenskih fantov, ki se deloma naslanjajo na ograjo in se mimično pogovarjajo med seboj.

Slovenka,

Po naši zemlji mejo potegnili
in naših bratov sto in stotisoč
zasužnili sosedje so nemili,
da narod naš odrinili bi proč
z Jadranskega morjá obali,
kjer vedno bolj smo trdno stali!

Sinček,

A morje adrijansko
že bilo je slovansko!

Slovenka,

Tako se poje v naši pesmi,
ki zvablja solze iz oces mi . . .
Zapojte, fantje, mi jo spet,
da daleč zadoni tja v svet!

¹ Uprizorjena dne 3. oktobra 1920 pri dobrodelni prireditvi „Kluba Soča“ v „Narodnem domu“ v Ljubljani.

Fantje

(zapojo obe kitici pesmi „Adrijansko morje“).

Sinček.

Kajne, lepo je, mati,
ob morju stanovati
in gledati, kakó
se ladje vozijo po vodi
ter nosijo blagó
vaščanom in gospodi!

Slovenka.

Lepó! In s tako morsko trgovino
podprli tudi mi bi domovino,
da vsa v blaginji zacvetela bi
in sreča narod ves objela bi.
Zdaj pa nam morje Lah zapira
in tam za žičnato mejó
preganja, muči in zatira
rojake naše bolj strašno
kot krvoločni Turek rajo
kristjansko tlačil je nekdaj!
Kdor more čez ograjo
zbeži k nam v varen kraj.
Kdor mora tam ostati
in na pomoč nas zvati,
dočaka! je težkó bo!

Sinček.

Pa laško naj hudobo
nabijejo in v beg
poženejo čez breg
ti naši fantje mladi!
Saj tepejo se radi
in puške vsi
domá imajo
in streljati
vsi dobro znajo.
Z nebá višin
kragulja in
s pečine divjo kozo

jim zbiže strel,
a zajca, ki čez lozo
beg je začel,
strel dohiti,
zver obleži!
Še ložje pa kot zajce
je, mislim jaz,
zadeti laške srajce!
Če jaz ta čas
že velik bil bi,
brž se lotil bi
kar s puško Laharije!

Slovenka.

To so le tvoje baharije,
besede prazne; kadar boš
mladenič zraščen ali mož,
pa menda boš kot fantje ti-le,
ki naše pesemce premile
lepó pač znajo prepevati
ter srne, zajce pobijati...
A če poklicala na boj
za brate bi jih domovina,
pogum upadel bi jim koj,
in kakor plašna perutnina
pred jastrebovom se razprši,
tako bi naredili ti!
Kajne, da res takó je?

Prvi fant.

(se potrka s pestjo na prsa).

Ne, ne! Plašljivci nismo mi!
Imetje, kri, življenje svoje
pripravljeni smo slednji čas
za brate svoje žrtvovati!
Zdaj čakamo le na ukaz,
ki hoče nas na boj pozvati!

Slovenka.

Ukaz vam ta naj dá srce,
če res kaj čuti vam za njé!

Prvi fant.

Domov po puške skoči, Janez,
in k dobrovoljcem vsi še danes
gremo, da se razžarimo
in potlej skup udarimo..

Drugi fant

(se obrne in odhiti na levo za kulise).

Ostali fantje

(zapojo vse kitice pesni „Naprej!“).

Drugi fant

(se vrne med petjem zadnje kitice s petimi puškami na ramah in odda vsakemu eno,
ki si jo takoj zavihti na ramo, z ostalo se pa sam oboroži).

Prvi fant

(pokaže pred se na desno).

Poglej, Slovenka draga,
tam skobec ptičko vjel
in da jo prej premaga,
kljuvati jo začel
je s kljunom po glavici.
Zavest je prešla ptici,
in skobec z žrtvo to
se dviga pod nebó...

(Dvigne puško in ustreli.)

Drugi fantje.

Hahá, pogodil si izbornó! —
Ujetnik drzni obstreljen
fríče v zraku še okorno! —
Izpustil je iz krempljev plen
in zdaj iz zraka mrtev
na svojo pada žrtev!

Tretji fant

(steče na desno za kulise in se takoj vrne z mrtvim skobcem in pojemajočo ptico ter
da oboje prvemu fantu).

Prvi fant

(se obrne, nese ter izroči skobca in ptico Slovenki).

Poglej, Slovenka draga,
tako mi zdaj sovraga
prekucnemo in stremo v prah!
Gorje ti, zlobni, kruti Lah!

Drugi fantje,

(ki so se bili obrnili za prvim, dvignejo pesti).

Gorje ti, zlobni, kruti Lah!

Prvi fant

(stopi nazaj k drugim).

Vsi fantje

(se obrnejo proti desni, stopijo skupaj po dva in dva vštric, prvi pa pred nje in za-
pojo, kazaje z rokami).

Naprej, naprej za brate rodne v boj!
Naprej, naprej za dom in narod svoj!
(Odkorakajo na desno za kulise, pojoč).

Naprej, zastava Slave,
na boj, junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori!

Slovenka.

(drži v eni roki ptičico, ki se jame gibati in oživljati, a v drugi roki mrtvega skobca
in ju gleda).

Sinček

(se obrne k materi in gleda ptičico).

Uboga ptičica! Krvava
in razkljuvana ji je glava
in njena pernata obleka
raztrgana je vsa!

Slovenka.

Podoba našega človeka
pod péto Laha brez srcá
nesrečna ptičica je ta!
A kot barbar Italijan
bil ta-le ptičji je tiran,
zdaj pa plačilo je dobil:
po naših krajih več lovil
ne bo nedolžnih ptic!

Sirootka ta pa vzlic
vsem ranam bo živila
in še veselo pela!

Begunci

(zakličejo na pomoč na desni za kulisami).

Barbari bodo nas pobili! —
Oj, pomagajte, bratje mili!

Laški vojaki

(na desni za kulisami).

O Dio mio! To pa diplomati
jugoslovanški nišo, nišo! —

Najboljše je, peté jim pokazati! —
Ševeda, glejte, kak močni šo
in s puškami na naš drvé!

(Zasliši se tam gosto streljanje iz pušk.)

Slovenka, sinček

(osupla gledata na desno, kažeta tja in se mimično pogovarjata).

Prvi fant

(na desni za kulisami zakriči, ko utihne streljanje).

Takó! Od meje Lahi že
odnesli zajčje so peté;

a oni, ki so pali,
mir tudi bodo dali!

Trpni, zdaj pa brez strahu
pojdite k našim kot domú;
vam bomo pomagali!

Begunci.

Junaki vrli, iz srcá
zahvalimo vas za rešitev! —
Nebeški Oče poravná
s plačilom naj vam to daritev!

Sovražnik nam je vse pobral
in dom naposled še požgal!
Življenje in pa cule te
zdaj naše so imetje vse!

(Medtem se prikažejo na oder od desne zadaj obvezani, okrvavljeni, raztrgani in šepasti).

Fantje

(jim odnašajo cule, enega ali dva pa drže pod roko, ker sta ranjena na nogah in težko hodita).

Prvi fant

(Slovenki).

Tam pri ograji te trpine
hudobne laške so zverine
zasačile; rešili smo jih mi.
Zdaj pa jih sprejmi, sestra ti!
Nesrečnežem zavetja daj,
pogostj jih in pokrepčaj!
Mi vrnemo se, da še druge
otmemo smrtne robske tuge!

Begunci

(dvignejo proseče roke proti Slovenki).

Gospa in sestra dobrotljiva,
oj, bodi z nami milostljiva!
Primorski smo pregnanci bedni,
rojaki tvoji smo zavedni!

Slovenka

(ki je vstala pri prihodu beguncev, odda ptico in skobca sinčku, stopi naprej k vrtnim vratom, poda desnico prvemu beguncu in ga vede s seboj v hišo).

Pojdite vsi z menoj v moj dom,
kot sestra vam postregla bom!
Kar imam, z vami bom delila
in z vami vse gorje čutila!

Prvi fant

Takó je prav! Z dejanji le
odrešimo rojake vse!

Drugi begunci

(gredo za prvim).

Slovenka

(se na pragu obrne in iztegne roko blagoslavljačo proti fantom).

Junaki dragi, vojnih trum
Gospod podžigaj vaš pogum
ter daj vam sreče in moči,

SNEGULJČICA IN ŠKRATJE

SNEGULJČICA V STEKLENI RAKVI

da s táko silo na sovraga
pritisnete od vseh strani,
da bo popolna naša zmaga
in naši bratje vsi prosti!
Potem šele se vsi domá
življenja bomo radovali,
ljubili se in iz srcá
to svojo himno prepevali:

(Zapoje.)

Lepa naša domovina,
ti junaška zemlja mila . . .

Drugi

(se odkrijejo in pojo za njo).

Zagrinjalo.

Zaostala ptička.

Dete:

*Kje so ptičke moje,
ki sladkó so pele,
mamica, povejte,
kam so odhitele?*

Mati:

*„Mraz jih je prepodil,
ljubo moje dete,
ena pa je prišla
k tebi na posete.*

*Ščinkavček nerodni
je zašel na poti,
pa na nosek sel je
Minkici, siroti.*

*Kadar burja brije
stresa gole veje,
pa na nosek pride,
da se tam pogreje.“*

* * *

*Z noska ga podila
plašna vsa je Minka,
ščinkavček pa dalje
sredi noska ščinka . . .*

Marija Grošljeva.

